

Blandinger.

I.

Et Forsøg med Runkelroedyrking.

(Fra en Landmand paa Kiøbenhavns Amt har Udgiveren modtaget nedenstaaende Skrivelse angaaende et saadant Forsøg, foretaget i Maret 1839.)

„Da Dyrkingen af Runkelroer i Danmark meer og meer blev omtalt i de offentlige Blade, og det besuden saaes, at Regjeringen i Frankrig i den Grad ansaae Tilvirkningen af Runkelroesukkeret for vigtig, at der gaves særegne Løse for at beskytte denne Industriens Fremgang, samt da der af Hr. Lector Wilkens blev offentliggjort, at Omgangsmaaden med Sukkerets Tilvirkning med Lethed kunde erholdes lært, og den hele Operation derefter gjøres til en Huusflids-Gjenstand, besluttede jeg at anfille et lille Forsøg. Den Jord, jeg valgte, havde givet 3 Sæd-afgrøder, og senest Urter. Jeg gjødede Urtestubben, som til anden Sæd, og nedpløiede Gjødningen 8 Tommer dybt om Efteraaret. Om Foraaret pløiede jeg 12 Tommer, og senere skjørnede jeg Jorden med en almindelig Pløining, og bearbejdede den videre med Harven. Da Tiden siden kom, at Frøet skulde nedlægges, trak jeg Furer som til Kartofler, kun at jeg lod Furen faste skarp sammen, og ovenpaa disse Furekamme lagde jeg Frøet, 3 Tommer imellem hvert; til Nedlægningen brugte jeg et Instrument, som et omvendt Rivehoved, som frembragte Huller til Frøet, og dette blev nedlagt og givet Muld over af Børn paa 9 à 10 Aar. Disse passede ogsaa allene Planterne med Lugning og Dyrkning af de overflødigste Planter hele Sommeren saaledes, at jeg kun brugte 2 fuldvoorne Mænds Arbejde ved den hele Dyrkning, og disse foretog Ufgravning fra Planterne paa Furekammene i disse hele Dybde, for at Køerne ei skulde give Sidskud, men vore i Dybden.

Efterat Planterne havde opnaaet nogen Størrelse i Toppen, lod jeg Børnene jævntlig aspille alle nedhængende Blade, og disse benyttede jeg til Svinene, som derefter trivedes mærkeligt. I Slutningen af November afhuggede jeg Toppen gandske, for at give Svinene det som det sidste Grønfoeder, og med samme Held. Selve Roden blev først optaget hen i December, da Frostten begyndte, og jeg havde da 18 Tønder paa et Areal af $1\frac{1}{2}$ Skpr. Land geometrisk Maal; men da Høppeploven gjorde Furerne altfor brede, antager jeg med fuldkommen Føie, at jeg, ved Hjælp af en aldeles smal Høppeplov, vilde have kunnet høstet det dobbelte Udbytte paa det samme Areal, eller som allermindst

25 à 30 Tønder. I samme Areal forsøgte jeg at lægge et Stykke paa flad Jord i □, men dette mislykkedes, i det at Roen blev langt mindre, rimeligviis som Følge af, at den gav formange Sideskud. Jorden var deels stærk leret og deels sandblandet, men uden kjendelig Forskjel paa Afgrøden, selv paa et Sted, hvor jeg, efter Gjøbningens Paaførsel, havde arbeidet to Aen dybt for at opbryde en stor Steen.

Imidlertid antager jeg, at Runketroen lykkes bedst i sandblandede Jorder, som ei ere fugtige.

I Kjøbenhavn har jeg søgt Oplysning om Apparaterne til Runketroesukkerets Tilberedning, men jeg fandt disse for kostbare at anskaffe blot for et Forsøgs Skind, og saaledes blev dette ei anstillet; men da jeg gjerne ønskede at komme til Kundskab om Runketroens Sukkerhold, lod jeg Roerne ved almindelige Huusholdnings = Redskaber koge til Sirup, og herved udbragtes 8 Pd. Sirup af hver Tønde Roer, som, da Affaldet kunde betale Arbeidet, gav en Fordeel af 8 Mk. pr. Tønde Roer, og som altsaa svarede til en Indtægt af over 200 Rbd. pr. Tønde Land.

Sirupen blev brugt i Huusholdningen, og befandtes at indeholde mere Sødme, end den, som gaaer i Handelen.

Jeg fandt ei Leilighed til at koge mere end 2 Tdr. Roer i Sirup; men Resten anvendte jeg til mine Sviin i halv kogt Tilstand, og jeg har ingensinde seet mine Sviin fedes saa godt, selv ved de bedste Urter.

Da jeg først tiltraadte min Eiendom i Slutningen af Mai Maaned 1839 og fandt alt Markarbeidet forsemt, kunde jeg kun anstille et lidet Forsøg i nysevnnte Aar, men dette Forsøg overbeviste mig om, at Runketroen ogsaa kan lykkes i hvilet og letagtig Jord uden Gjøbning, hvilket et tidligere Forsøg med Rødbeder og har overbevist mig om.

Runketroedyrkingen er langt fra vanskelig, men da den fordrer veldyrket Jord og jævnlig Pleie, skjøndt med saa Kræfter, vil den vanskelig ret udbrede sig i Begyndelsen; men den Landmand, som engang ret har begyndt, opgiver det vistnok aldrig; men for at denne Plantes Dyrkning ret snart kan blive heldbringende for Danmark, udfordres Sukkerkogerier hist og her i Landet; thi Landmanden kan kun frembringe Roen, medens en Fabrikant maa skaffe Sukkeret. Vore landlige Boliger savne i Almindelighed Bequemmelighed for Sukkerkogerier, og Apparaterne ere for kostbare at anskaffe, naar Sukkerets Fabrication skal udføres huusholdningsmæssig, og endelig er dette noget vanskeligt Nytt, der altsaa kun meget langsomt vil faae Indgang hos de danske Agerbrugere i Almindelighed.

II.

Tørvepressemaskine.

Fra det Kongl. Rentekammer har Landhuusholdnings-Selskabet angaaende en saadan Maskine modtaget nogle Efterretninger, hvoraf herved det Væsentligste meddeles; tildeels i Antledning af de Forespørgsler, som jevnlig indløbe til fornævnte Selskab betreffende Tørvepressemaskiner, paa hvilke Forespørgsler Det har maattet indskrænke sig til at svare, at Det ikke kender nogen saadan Maskine, der ubetinget kan anbefales, idet Pressetørven har viist sig at være et for kostbart Brændselmaterial i Forhold til de gangse Priser paa Brændsel.

„Følge Holbeks Amts oekonomiske Selskabs Udmeldelse have vi Undertegnede i Dag indfundet os i Kallundborg, for at modtage den af Hr. Danchell forfærdigede Tørvepresse.

Pressen fandtes, saavidt vi kunne erindre, overeensstemmende med Tegningen, som dog ikke var tilstede.

Først anstilledes et Forsøg for at udfinde, til hvilken Grad af Tørhed Maskinen formaaer at bringe Tørven, og fandtes, at, uagtet Tørven, som den kommer fra Maskinen, har vundet betydeligt i Konsistens, saa er den dog ikke i en saadan Tilstand, at den kan anvendes som Brændematerial uden forud at lufttørres. Dog betvivle vi ikke, at dertil, paa Grund af at en Mangde Vand er frapresjet Tørven, vil udfordres en kortere Tid end ellers, ligesom at Tørven vil være mindre udsat for Veirligets Indflydelse, samt at den fuldkommen tørret vil afgive et fortrinligere Brændematerial, end Tørv behandlet paa sædvanlig Maade.

Dernæst blev anstillet Forsøg om, hvor lang Tid der behøves til at presse det Quantum Tørv, som Maskinen kan indeholde, hvilket førte til følgende Resultat:

Til Maskinens Optrækning, Kænsens Fyldning og Pakning, samt til dens Indsættelse i Maskinen medgik 3 Mand's Arbeide i	11	Minuter.
Til selve Pakningen medgik 1 Mand's Arbeide i	11½	—
Til Optrækningen af Maskinen efter Presningen, Kænsens Udtrækning og Udpakning af den pressede Tørv 3 Mand's Arbeide i	6	—

er = 28½ Minuter.

Det bemærkes, at ved Maskinen findes kun een Kasse til deri at komme Tørvemassen; vi antage, at det er aldeles nødvendigt ved Maskinens Anvendelse at have to Kasser, for at den ene kan fyldes, medens den anden presses, og formene vi, at Maskinen saaledes vil kunne presse omtrent 4 Kasser færdige

i Dimen med 4 Mand. Hver Kasse indeholder 10 Plader af presjet Løvmasse, og hver Plade formenes at kunne deles i ni Løv, hvilket bliver for en Kasse 90 Stkr. Løv, hver 5½ Tomme lang, 4 Tommer bred og $\frac{5}{8}$ Tomme tyk.

Det er en Selvfølge, at foruden det beregnede Mandskab til at arbejde og presse med Maskinen, vil udfordres særskilt Arbeidskraft til at opgrave og tilbringe Løvmassen, samt bortføre og røgte den presjede Løv.

Vi antage saaledes at Hr. Danchell, uagtet Maskinen ikke har opnaaet den forønskede Fuldkommenhed, dog har opfyldt sit Selskabet givne Løfte, og indstille derfor, at den ham tilstaaede Betaling anvises af hans Excellence, Selskabets Præsident, til Udbetaling."

Kallundborg, den 26de October 1839.

Chr. Barner. C. Lerche. Neergaard. Rothe.

Ifølge en anden Meddelelse kostede den her omhandlede, af Holbeks Amts oekonomiske Selskab anskaffede Maskine 725 Rbd.; den blev, efter Sammes Beslutning, sat til Auktion, og da solgt for 100 Rbd.